

Handläggare
Hans Johansson
Avdelningschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen
0140-683 54
hans.johansson@tranås.se

Mottagare
Kommunfullmäktige
Teknik- och griftegårdsnämnden

Beslut om nytt insamlingssystem

Förvaltningens förslag till beslut

att teknik – och griftegårdsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta om att införa fyrfackskärl för småhus (villor och fritidshus) i Tranås kommun senast 1 januari 2027.

Sammanfattning

I dagsläget har Tranås kommun optisk sortering men regeringen har beslutat om att samtliga kommuner ska övergå till fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar från och med 1 januari 2027. Detta i syfte att öka sorteringen och minska mängden avfall som slängs som restavfall. Övergången till fastighetsnära insamling innebär att matavfallspåsen behöver bytas ut från plast till papper och att beslut behöver fattas om nytt insamlingssystem.

Avfallsavdelningen har tillsammans med konsult utrett olika insamlingssystem och förvaltningen lämnade information, om vad utredningen visade och vilket insamlingssystem som förvaltningen förordar, till nämnden 20 maj 2024. Förvaltningen överlämnar nu på nytt informationen till nämnden för fortsatt beredning, innan ärendet beslutas i kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Från och med 1 januari 2027 ska kommuner ordna separat insamling av förpackningar fastighetsnära. Syftet med att införa fastighetsnära insamling av förpackningar är att ge hushållen ännu bättre förutsättningar för att sortera ut sina förpackningar till återvinning och att det utsorterade materialet håller så pass hög kvalitet att det kan återvinnas på ett bra sätt.

Verksamheter som är samlokaliserade med hushåll och som anmält att de vill ha kommunal insamling, ingår även i kommunens ansvar för insamling av förpackningar. Övriga verksamheter innefattas inte.

Mot bakgrund av kravet på fastighetsnära insamling av förpackningar har förvaltningen tillsammans med konsult genomfört en utredning under 2024.

Utredningen omfattar alternativa lösningar gällande nytt insamlingssystem för småhus. Med småhus avses villa och fritidshus. Den 20 maj 2024 fick nämnden information om olika insamlingssystem och vilken insamlingslösning förvaltningen förordar. Nu delges nämnden på nytt informationen, för att beslut om förslag ska kunna fattas av nämnden och sedermera i kommunfullmäktige, som är sista instans, hösten 2024.

Insamlingslösningar

I utredningen har två olika typer av insamlingslösningar analyserats och dessa är fyrfackskärl och tvåfackskärl.

Insamlingssystemet med fyrfackskärl innebär två 370-liters kärl och fyra fraktioner i respektive kärl. Bredden på två uppställda fyrfackskärl (två 370-liters kärl) upptar 1,6 meter. Ett exempel på hur fraktionerna kan fördelas ut i kärlet är att kärl 1 består av matavfall, pappersförpackningar, färgat glas och metall, medan kärl 2 består av plastförpackningar, restavfall, returpapper och ofärgat glas. Kärl 1 töms varannan vecka och kärl 2 töms en gång i månaden.

Systemet med tvåfackskärl innebär tre 240-liters kärl och ett 370-liters kärl och två fraktioner i respektive kärl. Hämtningsintervallet är varannan vecka för kärl 1 (pappersförpackningar och matavfall), en gång i månaden för kärl 2 (plastförpackningar och restavfall) och fyra gånger per år för kärl 3 (returpapper och metallförpackningar) och 4 (färgat och ofärgat glas). Bredden på fyra uppställda tvåfackskärl (tre 240-liters kärl och ett 370-liters kärl) upptar 2,8 meter.

Tabell 1: Insamlingssystem

Insamlingssystem	Fyrfackskärl	Tvåfackskärl
Antal kärl	Två	Fyra
Volym kärl	Två st. 370-liters kärl	Tre st. 240-liters kärl Ett st. 370-liters kärl
Antal fraktioner	Fyra st. i resp. kärl	Två st. i resp. kärl
Bredd på kärl	1,6 meter	2,8 meter
Hämtningsintervall	Kärl 1: Varannan vecka Kärl 2: En gång i månaden	Kärl 1: Varannan vecka Kärl 2: En gång i månaden Kärl 3 och 4: Fyra gånger per år

Oavsett insamlingslösning kommer Tranås kommun att erbjuda hämtning av batterier, glödlampor samt småelektronik, exempelvis mobiltelefon. Båda

alternativen kommer att resultera i minskade transporter till återvinningsstationerna.

Digitalisering

I samband med implementering av nytt insamlingssystem kommer kommunen att skicka ut digitala notiser till medborgaren via SMS-tjänst dagen innan tömning. RFID-taggar kommer att installeras på kärLEN för att avläsning ska kunna ske efter varje tömning.

Byte från plastpåse till papperspåse

Sedan år 2015 använder Tranås kommun gröna påsar för insamling av matavfall och de gröna påsarna samlas in i samma kärl som används för restavfallet. Avfallet skickas till Tekniska Verken i Linköping för optisk sortering och sedermera för behandling.

Tekniska Verken fattade under våren 2023 beslut om att lägga ner den optiska sorteringsanläggningen och istället införa insamling i fyrfackskärl för att möta kravet på fastighetsnära insamling av förpackningar. Av den anledningen kommer Tranås kommun att byta plastpåsen mot papperspåsen, för fraktionen matavfall, oavsett val av insamlingssystem. Bytet till papperspåsen skapar större flexibilitet och ger en ökad valmöjlighet vid upphandling av behandlingsanläggning.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen anser att fastighetsnära insamling bidrar till en ökad service, oavsett insamlingssystem, eftersom hushållen kan lämna förpackningar vid fastigheten.

Gällande val av insamlingssystem bedömer förvaltningen att det finns fler fördelar med fyrfackskärl än med tvåfackskärl. Det främsta skälet är att fyrfackskärl är mer användarvänligt för medborgaren eftersom att det är färre kärl att hantera inför hämtning och vid sortering, särskilt med tanke på att hämtningsintervallet varierar för de olika kärLEN. Risker för att hushållen missar att ställa ut kan således antas vara större vid val av tvåfackskärl. Därtill är tvåfackskärLEN mer utrymmeskrävande. Ytterligare en fördel med fyrfackskärl är att det innebär färre transporter eftersom det är två, istället för fyra, kärl som ska tömmas och det är bättre ur en miljösynpunkt. Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att fyrfackskärl är en bättre insamlingslösning än tvåfackskärl.

Omvärldsanalys

Fyrfackskärl förekommer i ca 70 kommuner och tvåfackskärl i åtta kommuner varav två tillämpar insamling av förpackningar i tvåfackskärl. Av förklarliga skäl

finns det fler uppgifter om fyrfackskärl än om tvåfackskärl vid en omvärldsbevakning.

I utredningen framgår att kommuner som har valt fyrfackssystemet ofta framhåller systemets pedagogik och tydlighet med förvaring av avfallet oemballerat i separata fack i kärnen. Fyrfackskärl tar större plats i anspråk än dagens insamling och en farhåga många kommuner har innan nytt insamlingsystem införts är att kärnen inte får plats men farhågorna brukar inte besannas, enligt utredningen.

Samråd

Facklig samverkan är inte aktuellt i detta ärende. Utredningen, som resulterat i en rapport, har avfallsavdelningen tagit fram i samråd med konsult från *Miljö & Avfallsbyrån*.

Ekonomi

Ersättningen som Tranås kommun får från Naturvårdsverket för förpackningsinsamlingen, är rimlig i relation till kostnaderna för den, oavsett insamlingsystem.

Även om kommunerna får ansvar för insamlingen av förpackningar kommer det även fortsättningsvis vara producenterna, via producentansvarsorganisationen (PRO), som ska bekosta insamling och behandling. I Naturvårdsverkets föreskrifter om ersättning till kommuner för insamling av förpackningar som omfattas av producentansvar, NFS 2023:01, finns beskrivet hur kommunerna ska ersättas. Ersättningen baseras på SKR:s kommungruppsindelning som delar in alla kommuner i nio olika grupper. Indelningen bygger på faktorer som storleken på stad, närhet till storstad, pendling och turism. Ersättningen beror på vilken kommungrupp en viss kommun tillhör och är satt för att spegla kostnaderna för insamlingen i olika typer av kommuner.

Kostnaden för investering av kärl och fordon vid val av fyrfackskärl beräknas kosta 20,1 mkr respektive 20,2 mkr. Vid val av tvåfackskärl beräknas kostnaden för investering av kärl och fordon bli 22,8 mkr respektive 15,4 mkr. Investeringarna av fordon blir entreprenörens kostnad via anbudsinlämning. Kostnaden som Tranås kommun står för är insamling av matavfall och restavfall. Tranås kommun får ersättning via PRO för förpackningarna som samlas in.

Tabell 2 visar en sammanställning av beräknade årskostnader för Tranås kommun för insamling av matavfall, restavfall, förpackningar och returpapper, jämfört med en beräkning av nuvarande hantering.

Tabell 2: Årskostnader (mkr/år)

Kostnadspost	Nuläge*	Fyrfackskärl	Tvåfackskärl
Administration, kundtjänst	1,7 mkr	1,7 mkr	1,7 mkr
Kärl	0,4 mkr	2,3 mkr	2,6 mkr
Insamling	3,6 mkr	7,6 mkr	6,6 mkr
Omlastning	0,2 mkr	0,9 mkr	0,9 mkr
Transport och behandling mat- och restavfall	3,0 mkr	1,7 mkr	1,7 mkr
Matavfallspåsar, inkl. distribution	0,5 mkr	0,5 mkr	0,5 mkr
Summa	9,4 mkr	14,7 mkr	14,0 mkr

Tabell 3 visar en sammanställning av Tranås kommuns kostnader för förpackningsinsamlingen samt ersättningen från producenterna för fastighetsnära insamling av förpackningar från småhus.

Tabell 3: Kostnader för förpackningsinsamlingen och ersättning för FNI (mkr/år)

Kostnadspost	Fyrfackskärl	Tvåfackskärl
Total kostnad för insamling	14,7 mkr	14,0 mkr
Kostnad för insamling av mat- och restavfall, returpapper	9,3 mkr	9,0 mkr
Kostnad för insamling av förpackningar	5,4 mkr	5,1 mkr
Ersättning	5,9 mkr	5,9 mkr
Skillnad mellan ersättning och ökad	0,5 mkr	0,8 mkr

kostnad för insamling av förpackningar		
--	--	--

Lagstöd

Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande, daterat 2024-05-23
- Fastighetsnära insamling av förpackningar från småhus i Tranås kommun, daterat 2024-02-15

Beslutet skickas till

Diariet
Avfallsavdelningen
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Patrik Karlsson
Samhällsbyggnadschef

Hans Johansson
Avfallschef